

נר לשולחן שבת

פרשת בהעלותך

גליון 792 תשפ"ב

"בהעלותך את הנרות"
אנא העלו תרומה ל"נר"
להוצאות הדפסת העלון
לע"נ וכל מילי דמיטב!

האמין השוטר השכול שיד ה"ראבין הקדוש" באסונו ובא לבית הרב לבקש סליחה. השתתח אפיים ארצה, בכה והתחנן שימחול לו ויתפלל להחלמת בן זקונו. רבי איסר זלמן מחל והבן הבריא.

אף על פי שאנשי סלוצק היו רובם מתנגדים ולא נקטו כשיטת החסידים להרבות שיחה על הניסים והנפלאות שארעו בכח צדיקים, בכל זאת האמינו באמונה שלימה כי כח טמיר צפון ברבותיהם ואת אשר יברכו יבורך. (פנקס סלוצק - הג"ר מ"י. גולדברג)

"והאיש משה ענו מאד". (י"ב)

בעת הלווית הגאון רבי שלמה זלמן אויערבאך התלוותי להגה"צ רבי גדליה אייזמן. כשיצא מבית הקברות נטל ידיו וכנהוג לא ניגבם. תלמיד צעיר ניגש אליו והציע לו מטפחת שינגב ידיו. רבי גדליה אמר לאותו תלמיד "נדמה לי שנוהגים שלא לנגב". לאחר מכן פנה רבי גדליה אל ראש הישיבה, הגאון רבי משה יהודה שלזינגר ואמר לו: "דבר זה שאין מנגבים את הידים ביציאה מבית הקברות אמר לי אביך!"

ראו כמה המשגיח נזהר, לאותו תלמיד לא רצה להראות עצמו שהוא יודע הלכה זו, אלא המעיט עצמו ואמר שרק נדמה לו שכך נוהגים ודו"ק היטב...

(נאות אפרים" מהגאון ר' אפרים שטראוס)

הגאון רבי אלחנן וסרמן: שאלתי מכבר את רבינו ה"חפץ חיים", איזוהי דרך ישרה שיבור לו אדם כמוני, הלא כשיושב בשולי בית הכנסת, יתכן שמתהלל בלבו "מי כמוני ענו"...

ויען אלי במתק שפתיו: "אפילו הכי לשבת במערב עדיף מלשבת במזרח ולהתמרמר בלב שאינו ראוי לכבוד הזה, כדרך שאמרו חז"ל "מעשה מוציא מידי מחשבה ואין מחשבה מוציאה מידי מעשה!"

(מפי השמועה - "אור אלחנן")

מתוך "אגן הסהר": היו לו לגאון רבי אברהם גניחובסקי אלפי תלמידים, חלקם מובהקים ממש, שהמשיכו ללמוד אצלו ולדבוק בו שנים רבות, ובכל זאת מעולם לא שמעתי ממנו שאמר את המילה "תלמיד". והטעם נראה משום שיש בזה רגש של התנשאות, שזכה לתלמיד הגון כזה ורבינו שברח מן הכבוד בכל כוחו וזהר גם מזה.

מעשה היה בברית שמרן שר התורה היה סנדק ורבי אברהם גניחובסקי נתכבד בברכות. שאל רבי חיים את הרב גניחובסקי: "האם בעל הברית הוא תלמידך". השיבו רבי אברהם על אתר: "אינני יודע מי תלמיד של מי..."

(מפי הגר"מ ועקנין)

הנהגה זו נמצאת בהדרגת רבינו עקיבא איגר לבניו: "עוד אבקש ... רבים מהשואלים אשר תדעו שלמדו בישיבת, אל תכנו מי מהם בשם תלמיד, גם לא בלשון נוכח, כי מעודי לא קראתי לאדם תלמיד, כי מי יודע מי למד יותר ממני".

(הקדמת ה"ש"ת)

ובהקדמה לספרו "בר אלמוגים" כותב הרב גניחובסקי: "ולשיבת כוכב מיעקב אשר בצילה אני מסתופף". רבינו אינו מזכיר אפילו ברמז קטן שהוא מלמד שם לתלמידים קרוב ליובל שנים!

מה נאה מה שאמרה הרבנית אסתר גניחובסקי שאם בעלה הרב היה רואה את מסע ההלוויה שלו - בו היו רבבות אנשים ובראשם גדולי ישראל - לא היה מסכים למות...

(אגן הסהר")

"ותדבר מרים ואהרן במשה" - התבוננו מה אירע למרים הנביאה ... שדיברה באחיה, שהיתה גדולה ממנו, וסיכנה עצמה להצילו, ולא דיברה בגנותו ... והוא לא הקפיד ... ואעפ"כ נענשה. ק"ו לשאר בני אדם שמספרים לשון הרע ממש על הגדולים מהם, שעונשם כפול ומכופל! מעשה והשכירו טובי הקהל את גינת בית הכנסת לערוך בה ארוע.

והנה זקן אחד הוציא דיבה על טובי הקהל באומרו שהם חיללו את בית הכנסת, ששתו ואלכו וקלקלו והפכוהו לבית מרזח... ולא זו בלבד אלא ביטלו בשל כך באותו היום את תפילות מנחה ומעריב... מה דינו של אותו זקן?

השיב רבי יחיאל באסן: האיש הזה זקן וכסיל... קנה לעצמו נגע וקלון... כי הוציא שם רע על טובי הקהל, באומרו שחיללו את המקדש ושהפכו את בית הכנסת לבית יין של גויים...

אם היה אמת בדבריו היה איסור גמור ועבירה בידם. אלא שלפי האמת שהאורחים ישבו רק בגינת בית הכנסת, אין ספק שאין כאן עוון, כי הוא מקום העשוי רק לטייל ולאכול, ואף פעם לא התפללו שם. וגם על מה שאמר עליהם שמנעו את הרבים מלהתפלל הוא שקר ודיבה רעה.

לכן יפה עשו הקהל שהחרימוהו ונידוהו עד שיפייס פיוס הראוי, כפי ראות עיני בית הדין, ואז יסלח לו מה שחטא בלשונו.

(שו"ת מהר"י באסן ק"ד ועיי"ש בענין אכילה בבית הכנסת)

בעיר סקאליט התעוררה מחלוקת בקשר לשוחט המקומי שרב העיר אסר את שחיטתו. היו מהתושבים שיצאו נגד הרב והגנו על השוחט. אחת מטענותיהם היתה שהרב פגע בכבודו של גאון הדור, רבי יוסף שאול נתנזון, ה"שואל ומשיב".

בני העיר הפנו שאלתם אל גדולי ישראל, ביניהם ל"דברי חיים" מצאנז, אליו כתבו מספר מכתבים, ולבסוף ניאות להשיבם. בנוגע לעצם הדין חזק ה"דברי חיים" את פסקו של הרב, כיון שהוא זה שנמצא בעיר, מתמצא היטב בענינים, ומכיר מקרוב את מעשי, מחשבותיו ותחבולותיו של השוחט...

"כל זה נראה מדינא. אך למען השלום נכון שבני העיר יעשו שלום, וגם עם הרב, ויתנו לו משכורת כמקדם, כי שמעתי שהוא אדם נכבד."

ואם כי הרבה לפשוע במה שפגע בכבוד ידידי שארי, הגאון מופת הדור אב"ד לבוב, עם כל זה איתו הסליחה, ועל הרב מוטל לנסוע ולפייסו. וידעתי בטיב משפחתנו, המה נוחים לכעוס על דבר הראוי לכעוס כי ירושה היא לנו מאבותינו הגאונים זצ"ל... עם כל זה הם עוברי פשע ונוחים לרצות, כי הם טובי לב ורחמנות בליבם על כל ישראל, ולכן ימחול לו.

ואחר כך כשיהיה שלום בין הרב ובני העיר, יבחרו לשלוח אחר שני רבנים סמוכים גדולים בתורה ויראה, וכאשר יפסקו כן יהיה, ובזה יהיה שלום".

(שו"ת "דברי חיים" ח"א י"ד י"ד)

זכורני מימי ילדותי, שמעתי מפי אמי מעשה שהגדיל בעיני בני העיר סלוצק את גדולתו וצדקתו של רבינו איסר זלמן מלצר.

שוטר רוסי בא בפקודת קצין המשטרה וציווה עליו לעשות דבר מה, נגד רצונו ואם לא יעשה כן יאסר. לא נרתע הרב ולא ציית. הכריח השוטר את הגאון רבי איסר זלמן ללכת עימו למשטרה ואף סחבו בכח ובחוסר כבוד...

אותו שוטר היו לו שבעה בנים. סמוך לאותה השערוריה חלה לפתע בנו הבכור ומת. לא עברו ימים מועטים וגם בניו האחרים חלו ומתו. לבסוף נשאר לו רק הבן האחרון, שאף הוא פרפר בין החיים והמוות.

"קל נא רפא נא לה!"

הגה"צ רבי משה טיקוצ'נסקי עשה גורל לאיזה בית חולים להכנס לטיפול, ועלה לו הפסוק "פתחו לי שערי צדק!" ("שושנת העמקים")

איגרות שנשלחו אל הגר"צ רוטשטיין - תמוז תש"ז

"שלו' ורפואה שלימה מ"ה. מן החובה על האדם להשתדל ברפואת עצמו כמו שהוא חייב להשתדל ברפואת חבריו.

ולכן תשתדל נא להתגבר על רצונות הטבעיות ולמלא אחר פקודת הרופאים במה שמוצאים לצורך הרפואה, וזו מצוה גדולה של ביקור חולים. והנני חותם בברכה לרפואה שלימה מ"ה במהרה, הדו"ש אי"ש".

"יקיר נפשי הנעלה ... נצטערתי לשמוע ממחלתך, ד' ישלח דברו וירפאך... הנה שמעתי שאתה מחמיר הרבה בעניין האכילה בבית החולים ובשאר הדברים הנוגעים לרפואתך, ועל זה באתי במכתבי זה, שתשמע לקול הרופא ולא תמנע דבר מהנוגע לבריאותך, כי כל זה בכלל פיקוח נפש שאסור להחמיר בזה, וגדולה מצות פיקוח נפש להתברך על ידה ברפואה שלימה ומהירה, הנני המחכה לשמוע מהטבת בריאותך.

יצחק זאב הלוי סאלאוויצ'יק ירושלים תובב"א". ("מוריה" תשמ"ט)

כשחלה העילוי רבי יעקב, בנו של מרן הרב מפוניבז', ומצבו נעשה קשה, הביעו הרופאים חשש לחייו. בני המשפחה נתקפו כולם חרדה, להוציא את האב, שהיה היחיד ששפע כל הזמן אופטימיות ואמר בבטחה: "הוא יבריא! בטוחני שיבריא!" כאשר דחקוהו בני הבית שיגלה להם מהיכן נובע בטחונו המופלג, על סמך מה בוטח הוא שיבריא?

השיב הרב בפשטות: "הלא יעקב נדבק במחלה כאשר ליווה את בחור פלוני, מבני הישיבה שחלה בדיפטריה, והיו צריכים להסיעו לבית החולים. ומאחר שהמחלה באה אליו כשנזקק לעזור לבן תורה, בטוח אני בזכות התורה, הוא יבריא לחלוטין, שלוחי מצוה אינם ניזוקין!!!" וכדבריו כן היה. (הרב מפוניבז' ח"ג)

סיפר אחד מקוראי העלון, תושב ת"א: "בהיותי בחור בישיבת "קול תורה", בזמן המצור על ירושלים בשנת תש"ח, חליתי.

הבחור רבי גבריאל לרר שאני מכנה אותו "אחד מל"ו צדיקים בדור" מצא אמתלה ובא לחדרי עם אוכל. כידוע דרכו של חולה שאין לו תאבון, אך רבי גבריאל ישב עמי, שינעו ושידל אותי לאכול, ועל אף התמדתי המופלאה וניצול הזמן שלו המתין עד שאוכל. כך עשה מספר ימים עד שהבראתי.

לאחר זמן התברר לי כי היתה זו ארוחת הצהריים שלו, עליה ויתר למעני, כיון שבשל המחסור באותם ימים, רק בחור שהיה בא לחדר האוכל קיבל מנה..." ("נר לשולחן שבת")

מתורת מרן הגאון רבי שלמה זלמן אויערבאך

מותר לתרום דם גם כשאין חולה לפנינו. כיון שהתורם עושה מצוה של הצלת נפש מישראל – ואפילו אם הוא עושה זאת רק עבור כסף, למעשה יש כאן מצות הצלה - מסתבר שאין על זה שם חבלה כלל. ("נשמת אברהם" יו"ד שמ"ט ועיין אג"מ חו"מ א' ק"ג)

"המק"ז דם ולא נטל ידיו, מפחד ז' ימים" (או"ח ד' י"ט) ואפשר שגם עלוקה וכוסות רוח צריך לטול, וטוב להחמיר. (שם משנ"ב מ"ח)

בספר "לקט הקמח החדש" כתב להחמיר וליטול ידיים גם אחרי בדיקת דם. אולם נראה שליטול ידיים צריכים רק אחרי הקזה, שהיא עצמה לשם טיפול, ולא כשהכוונה לשם בדיקות. והטעם: משום שבדברים שהם משום סגולה אין לנו אלא מה שכתוב, ובזמן חז"ל ההקזה היתה רק לשם טיפול. וכיון שלא הביאו חז"ל את סגולת נטילת ידיים אחרי בדיקת דם, אין לנו לחדש דבר זה מדעתנו. ("שלחן שלמה" רפואה ח"א ר"ב)

הלוקח ברכבו בשבת חולה שיש בו סכנה, או רופא הנוסע לחולה כזה, בשעת הנהיגה עליו לנסוע כרגיל כפי שנוהג בימי החול, ואפילו כשהחשש לגרימת תאונות דרכים באם ינהג שלא כרגיל - כגון שלא יאותת וכדומה - הוא רחוק. (שם ח"א ק"א)

חולה שאין בידי המדע הרפואי לסייע לו, והחולה חפץ לנסוע למקום שיטפלו בו בדברים שאינם מוכרים לעוסקים ברפואה, ואין כל הוכחה שהם עוזרים, והטיפולים הללו עולים כסף רב, אין חיוב לאדם פרטי לתרום לחולה זה, ואם עושה זאת אין לו להחשיב את הכסף שנתן לצורך זה כצדקה, אלא רק כחסד. יתירה מזה, לגבאי צדקה או גוף ציבורי אסור ליתן לו מכסף הצדקה שברשותם.

הגאון רבי יהושע נויבירט סבר שאין לשכנע חולה שלא ילך לטיפול כזה, כי אז ישאר ללא תקוה, למרות שלדעת הרפואה המקובלת זו תקוות שווא. והסכים מרן לדבריו. (שם ח"ב עמ' רס"א)

פעם נסע רבי שלמה זלמן לבקר ילד חולה בבית חולים. ביקש מהנהג לעצור בקיוסק שברחוב הפסגה, מפני שהוא רוצה לקנות ממתיק, שוקולד או וופל, כדי לשמוח את הילד.

בדרך חזרה מהקיוסק לרכב, הפך הרב את הממתק מצד אל צד, תוך כדי עיון והתבוננות בו... אמר לו הרב יהושע בן מאיר: "אני מכיר את הממתק הזה, אני יודע שיש לו הכשר טוב!"

ענה לו רבי שלמה זלמן: "לא הסתכלתי על ההכשר, [את זה ראיתי מייד] אני בדקתי האם זה טעים..." ("ועלה לא יבול")

